

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 24.10.2006
KOM(2006) 618 wersja ostateczna

ZIELONA KSIĘGA

**W SPRAWIE POPRAWY SKUTECZNOŚCI WYKONYWANIA ORZECZEŃ W UNII
EUROPEJSKIEJ:
ZAJMOWANIE RACHUNKÓW BANKOWYCH**

(przedstawiony przez Komisję)

{SEK(2006) 1341}

ZIELONA KSIĘGA

W SPRAWIE POPRAWY SKUTECZNOŚCI WYKONYWANIA ORZECZEŃ W UNII EUROPEJSKIEJ: ZAJMOWANIE RACHUNKÓW BANKOWYCH

Celem niniejszej zielonej księgi jest zapoczątkowanie konsultacji z udziałem szerokiego grona zainteresowanych stron na temat sposobów skuteczniejszej egzekucji roszczeń pieniężnych w Europie. W dokumencie tym opisano problemy wynikające z obecnej sytuacji oraz przedstawiono propozycję utworzenia europejskiego systemu zajmowania rachunków bankowych.

Komisja zaprasza zainteresowane strony do zgłaszania uwag do dnia 31 marca 2007 r. na adres Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości, Wolności i Bezpieczeństwa:

European Commission
Directorate-General for Justice, Freedom and Security
Unit C1 – Civil Justice
B - 1049 Brussels
Faks: +32-2/299 64 57
E-mail: jls-coop-jud-civil@cec.eu.int

Jeżeli zainteresowane strony nie życzą sobie, by ich uwagi zamieszczono na stronie internetowej Komisji, prosimy o dokonanie wyraźnego zastrzeżenia w tym względzie.

Komisja zamierza zorganizować otwarte posiedzenie na tematy poruszone w zielonej księdze. Do udziału w nim zaproszone będą wszystkie osoby i instytucje, które nadesłały swoje uwagi.

1. WPROWADZENIE

1.1. Wady obecnej sytuacji

Przepisy w zakresie prawa egzekucyjnego często określa się mianem pięty achillesowej europejskiego wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych. Istnieje wiele wspólnotowych aktów prawnych, które regulują właściwość sądów, określają procedurę uznawania wyroków i orzekania ich wykonalności oraz ustanawiają mechanizmy współpracy sądów w postępowaniach cywilnych. Do tej pory nie zgłoszono jednak żadnego wniosku legislacyjnego w sprawie samych środków egzekucji wyroków. Jak dotąd wykonanie nakazu sądowego po stwierdzeniu jego wykonalności w innym państwie członkowskim pozostaje wyłączną domeną prawa krajowego.

Panujące obecne zróżnicowanie zasad egzekwowania należności znacząco utrudnia ściąganie długów za granicą. Wierzyciele dążący do egzekucji nakazu w innym państwie członkowskim stają wobec nieznanymi im systemów prawnych i wymogów proceduralnych, a także wobec bariery językowej, która powoduje dodatkowe koszty i opóźnienia w postępowaniu egzekucyjnym. W praktyce wierzyciel dochodzący roszczenia pieniężnego w Europie

najczęściej będzie starał się doprowadzić do wydania orzeczenia o zajęciu¹ rachunku bankowego dłużnika. Procedura taka istnieje w większości państw członkowskich i, skutecznie stosowana, może stać się potężną bronią w walce z uchylającymi się od płatności lub nieuczciwymi dłużnikami.

Dzisiaj jednak dłużnicy mają możliwość prawie natychmiastowego przenoszenia swoich środków z rachunków znanych wierzycielowi na inne, w tym samym albo innym państwie członkowskim, gdy tymczasem wierzyciele nie są w stanie tych środków równie szybko zablokować. Na podstawie obecnie obowiązujących wspólnotowych aktów prawnych nie ma możliwości uzyskania orzeczenia o zajęciu rachunku bankowego, które byłoby wykonalne na terenie całej Unii Europejskiej. Rozporządzenie 44/2001 (Bruksela I)² nie przewiduje, by środki zabezpieczające, takie jak zajęcie rachunku bankowego w drodze orzeczenia wydanego w postępowaniu *ex parte*, można było uznawać i stosować w państwie członkowskim innym niż to, w którym je orzeczono³.

Komisja zwróciła już uwagę na trudności z odzyskiwaniem długów zagranicznych w swoim komunikacie z 1998 r. zatytułowanym „Na drodze do skutecznego uzyskiwania i wykonywania orzeczeń w Unii Europejskiej”⁴. W obliczu zróżnicowanego charakteru ustawodawstwa państw członkowskich i złożoności tematu zaproponowano, by na początek ograniczyć rozważania do problemu zajmowania rachunków bankowych⁵. Dwa lata później w programie wzajemnego uznawania wezwano Komisję do wprowadzenia skuteczniejszych środków zajmowania rachunków przez banki⁶. W 2002 r. Komisja wystosowała zaproszenie do składania projektów opracowania *na temat poprawy skuteczności wykonywania decyzji sądowych w Unii Europejskiej*. W opracowaniu tym przedstawiono analizę sytuacji panującej w ówczesnych 15 państwach członkowskich i zaproponowano podjęcie szeregu kroków zmierzających do skuteczniejszego wykonywania decyzji sądowych w Unii Europejskiej, w szczególności zaś ustanowienie europejskiego nakazu zajęcia rachunków bankowych, europejskiego środka zabezpieczającego w tej samej postaci oraz szeregu środków pozwalających na zwiększenie jawności majątku dłużnika⁷. To ostatnie zagadnienie stanie się przedmiotem zielonej księgi, która zostanie opublikowana w 2007 r.

Problemy ze ściąganiem długów zagranicznych stanowią przeszkodę w swobodnym przepływie nakazów zapłaty w Unii Europejskiej oraz utrudniają prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Opóźnione oraz niezrealizowane płatności zagrażają zarówno interesom firm, jak i konsumentów. Występujące w Unii różnice w skuteczności odzyskiwania należności mogą także doprowadzić do zakłócenia konkurencji wśród firm działających w państwach członkowskich, gdyż niektóre z tych państw posiadają skuteczne systemy egzekucji nakazów zapłaty, podczas gdy inne – nie. Należy zatem rozważyć podjęcie działań wspólnotowych w tej dziedzinie.

---

¹ Uwaga terminologiczna: Termin „zajęcie” używany w niniejszej zielonej księdze oznacza procedurę polegającą na zajęciu lub zamrożeniu majątku ruchomego dłużnika będącego w rękach osoby trzeciej oraz na uniemożliwieniu tej osobie trzeciej przeniesienia takiego majątku na rzecz innej osoby.

² Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r., Dz.U. L 12, 16.1.2001, str. 1.

³ Wyrok ETS z 21.5.1980, C-125/79 (*Denilauer*)

⁴ Komunikat Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego, Dz.U. C 33, 31.1.1998 str. 3.

⁵ Por. komunikat (przypis 1), str. 14s.

⁶ Program działań na rzecz wdrożenia zasady wzajemnego uznawania decyzji w sprawach cywilnych i karnych, Dz.U. C 12, 15.1.2001, str. 1, 5.

⁷ Opracowanie nr JAI/A3/2002/02. Sprawozdanie końcowe jest dostępne na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

2. MOŻLIWE ROZWIĄZANIE: EUROPEJSKI SYSTEM ZAJMOWANIA RACHUNKÓW BANKOWYCH

Jednym z możliwych rozwiązań byłoby ustanowienie europejskiego nakazu zajęcia rachunków bankowych, który pozwoliłby wierzycielowi zabezpieczyć kwotę należności lub wartość roszczenia poprzez uniemożliwienie wycofania lub przeniesienia środków zdeponowanych na jednym lub kilku rachunkach bankowych dłużnika na terytorium Unii Europejskiej⁸. Tego rodzaju nakaz miałby wyłącznie efekt zabezpieczający, tzn. powodowałby zablokowanie środków dłużnika na rachunku bankowym bez przenoszenia ich na rachunek wierzyciela. Procedura wydawania nakazu podlegałaby określonym warunkom, w tym konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony dłużnika. Nakaz zajęcia rachunków wydany w jednym państwie członkowskim byłby uznawany i wykonalny w całej Unii Europejskiej bez konieczności formalnego stwierdzenia wykonalności.

System taki można by stworzyć poprzez opracowanie niezależnej procedury europejskiej, która stanowiłaby uzupełnienie środków istniejących na mocy prawa krajowego, lub poprzez ujednolicenie za pomocą dyrektywy przepisów regulujących zajmowanie rachunków bankowych w poszczególnych państwach członkowskich. W tym drugim przypadku należałoby wprowadzić dodatkowe przepisy, tak by nakaz wydany w jednym państwie członkowskim był uznawany i wykonalny na terenie całej Unii.

Decyzja o tym, czy ustanowić przepisy w tej dziedzinie, czy nie, będzie zależęć od oceny wpływu, w której przeanalizowany zostanie zakres problemów związanych z odzyskiwaniem długów za granicą oraz skuteczność możliwych rozwiązań alternatywnych wobec przepisów europejskich. Propozycje przedstawione w niniejszym dokumencie nie przesądzają wyników oceny wpływu.

Pytanie 1: *Czy widzą Państwo potrzebę wprowadzenia wspólnotowego instrumentu prawnego pozwalającego na zajmowanie rachunków bankowych jako sposobu skuteczniejszego odzyskiwania długów w UE? Jeśli tak, to czy powinien on stanowić niezależną procedurę na szczeblu europejskim czy też środek harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w przedmiocie zajmowania rachunków bankowych?*

Pytanie 2: *Czy zgadzają się Państwo, że wspólnotowy instrument prawny powinien ograniczać się do nakazów o charakterze zabezpieczającym, czyli zapobiegać wyłącznie wycofywaniu i przenoszeniu środków będących na rachunku dłużnika?*

3. PROCEDURA UZYSKIWANIA NAKAZU ZAJĘCIA RACHUNKU BANKOWEGO

3.1. Okoliczności, w których wierzyciel może ubiegać się o wydanie nakazu

Powstaje pytanie: na jakim etapie postępowania, zgodnie z systemem europejskim, wierzyciel będący w trakcie dochodzenia roszczenia pieniężnego powinien mieć możliwość wniesienia o wydanie nakazu zajęcia rachunku bankowego. Potencjalnie wierzyciel chcący zabezpieczyć w ten sposób swoje prawa może to zrobić:

- przed rozpoczęciem postępowania prawnego w sprawie roszczenia,

---

⁸ Europejski nakaz można by również stosować w odniesieniu do roszczeń cywilnych z tytułu działalności nieuczciwej lub przestępczej.

- równocześnie z wniesieniem pozwu,
- na dowolnym późniejszym etapie postępowania sądowego oraz
- w okresie między wydaniem nakazu w jednym państwie członkowskim a stwierdzeniem wykonalności tego nakazu w państwie członkowskim, w którym znajduje się rachunek dłużnika.

Są też argumenty za tym, by dać wierzycielowi maksimum elastyczności poprzez umożliwienie mu ubiegania się o wydanie takiego nakazu na dowolnym etapie postępowania. W tym kontekście należy starannie przeanalizować kwestię właściwej ochrony interesów dłużnika, szczególnie gdy rozważa się zastosowanie środków tymczasowych, poprzedzających postępowanie główne. Nakaz zajęcia rachunku bankowego byłby składnikiem uzupełniającym dotychczas istniejące europejskie instrumenty prawne w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, a zarazem środkiem w pełni zgodnym z tymi instrumentami.

Pytanie 3: *Czy nakaz zajęcia rachunków bankowych powinien być możliwy w każdej z wymienionych w pkt 3.1 czterech okoliczności, czy też jedynie w niektórych?*

3.2. Warunki wydania nakazu

Nakaz zajęcia rachunku bankowego mógłby być wydawany przez sądy w trybie doraźnym na wniosek wierzyciela, złożony na formularzu dostępnym we wszystkich językach Wspólnoty. Wierzyciel musiałby najpierw przekonać sąd o zasadności swoich roszczeń wobec dłużnika („*fumus boni iuris*”). Jako dowód roszczenia wystarczyłoby posiadanie prawa do egzekucji należności w postaci nakazu sądowego lub dokumentu urzędowego. Wierzyciel ubiegający się o wydanie nakazu musiałby przed uzyskaniem takiego prawa przedstawić dowody potwierdzające jego roszczenie.

Następnie musiałby dowieść, że jego wniosek ma charakter pilny, na przykład z uwagi na istnienie realnego zagrożenia, że zaspokojenie roszczenia może nie dojść do skutku w razie nieprzyznania środka („*periculum in mora*”). Ze względu na różnice w systemach prawnych państw członkowskich wymagane jest staranne sformułowanie tego warunku z uwzględnieniem konieczności właściwego wyważenia interesów wierzyciela i dłużnika.

Wreszcie sąd powinien mieć możliwość zobowiązania wierzyciela do zapewnienia odpowiedniego zabezpieczenia lub *kaucji*, tak by uchronić dłużnika przed wszelkimi stratami i szkodami, jakie ten poniósłby w przypadku oddalenia środka w postępowaniu głównym. W tym miejscu pojawiają się pytanie, czy określenie kwoty zabezpieczenia należy pozostawić decyzji sądu czy też oprzeć na prawie krajowym, a także czy obowiązek zapewnienia zabezpieczenia można ustanowić bez ujednolicenia zakresu odpowiedzialności wierzyciela za straty, które może ponieść dłużnik z tytułu niesłusznego zajęcia rachunku bankowego, w sytuacji gdy wierzyciel nie zdoła ostatecznie dowieść zasadności swojego roszczenia.

Pytanie 4: *Jaki ciężar powinien ponosić wierzyciel, by przekonać sąd, że jego roszczenie względem dłużnika jest wystarczającym uzasadnieniem wydania nakazu zajęcia rachunku bankowego?*

Pytanie 5: *Czy pilny charakter wniosku powinien być warunkiem wydania nakazu zajęcia rachunku bankowego przed uzyskaniem tytułu egzekucyjnego? Jeśli tak, to jak należałoby określić taki warunek?*

Pytanie 6: *Czy sądy wydające nakaz zajęcia rachunku bankowego powinny mieć swobodę decyzji w kwestii nakładania na wierzyciela obowiązku dostarczenia depozytu zabezpieczającego lub gwarancji bankowej? Jak obliczyć kwotę takiego depozytu zabezpieczającego/gwarancji?*

3.3. Przesłuchanie dłużnika

W świetle praktyki obowiązującej obecnie w niektórych państwach członkowskich zaleca się odstępianie od przesłuchiwania lub powiadamiania dłużnika o sprawie przed dokonaniem zajęcia jego rachunków bankowych, gdyż mogłoby to przynieść efekt odwrotny od zamierzonego, czyli spowodować przeniesienie środków pieniężnych z potencjalną szkodą dla wierzyciela, doprowadzając w ten sposób do powstania „niepożądanych skutków” środka prawnego. W takim przypadku dłużnik byłby powiadamiany o czynności zajęcia jego rachunków bankowych jednocześnie z jej wykonaniem, uzyskując przy tym możliwość wniesienia sprzeciwu.

Pytanie 7: *Czy dłużnik powinien być przesłuchany lub powiadomiony przed wydaniem nakazu zajęcia jego rachunku bankowego?*

3.4. Szczegółowe wymogi w zakresie informacji o rachunkach

Pojawia się pytanie o rodzaj i zakres informacji na temat rachunku(-ów) dłużnika, które musiałby dostarczyć wierzyciel wnoszący o wydanie nakazu jego/ich zajęcia. O ile oczywista jest konieczność podania imienia i nazwiska lub dokładnej nazwy dłużnika, o tyle trudniej określić stopień szczegółowości informacji o jego rachunku. Kwestią szczególnie kontrowersyjną jest to, czy wierzyciel musi podawać dokładny(-e) numer(-y) rachunku(-ów). Zważywszy, że w niektórych państwach członkowskich nakazy zajęcia rachunków wydaje się bez konieczności podawania takich informacji oraz że ustalenie takiego numeru będzie często stanowić dla dłużnika przeszkodę nie do pokonania, należy przychylić się do zdania, że podawanie dokładnego(-ych) numeru(-ów) rachunku(-ów) nie powinno być wymogiem koniecznym. Niemniej jednak informacje podawane przez wierzyciela powinny być na tyle szczegółowe, by pozwolić bankowi na zidentyfikowanie danego klienta i ograniczenie do minimum możliwości zajęcia niewłaściwego rachunku z powodu błędnych danych. Należy rozważyć, czy oprócz imienia i nazwiska lub dokładnej nazwy dłużnika, wystarczy podać oddział banku, w którym znajduje(-ą) się rachunek(-ki).

Pytanie 8: *Jaki powinien być minimalny poziom informacji o rachunku wymagany do wydania nakazu jego zajęcia?*

3.5. Zagadnienia jurysdykcyjne

W większości państw członkowskich do kompetencji sądów orzekających w postępowaniu głównym należy określanie środków zabezpieczających, dlatego słuszne jest, by sądy, które są właściwe w przedmiocie danej sprawy zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego, mogły także orzekać o zastosowaniu zabezpieczenia wynikającego z mocy prawa europejskiego.

Oprócz sądu właściwego w postępowaniu głównym nakaz zajęcia rachunków bankowych mogą wydawać sądy w państwie członkowskim, w którym zamieszkuje pozwany (jeśli jest to inne państwo członkowskie), i/lub sądy w dowolnym państwie członkowskim, gdzie znajduje się rachunek bankowy, w stosunku do którego wydany ma być nakaz zajęcia.

Biorąc pod uwagę, że celem opisywanego wspólnotowego instrumentu prawnego byłaby naprawa obecnie panującej sytuacji, w której wierzyciel musi udawać się do państwa członkowskiego, w którym znajduje się rachunek bankowy, celowe wydaje się umożliwienie wierzycielowi wyboru jednej z wymienionych wyżej możliwości.

Pytanie 9: *Czy zgadzają się Państwo, że sądy właściwe w przedmiocie danej sprawy z mocy prawa Wspólnoty i/lub sądy w państwach, gdzie znajduje się dany rachunek, powinny być uprawnione do wydania nakazu zajęcia tego rachunku? Czy sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego powinien być zawsze sądem właściwym do wydawania nakazu zajęcia rachunku bankowego, nawet jeśli nie ma właściwości na mocy rozporządzenia 44/2001?*

4. KWOTY I OGRANICZENIA DOTYCZĄCE NAKAZU ZAJĘCIA RACHUNKÓW BANKOWYCH W SYSTEMIE EUROPEJSKIM

4.1. Kwota podlegająca zabezpieczeniu

Ograniczenie kwoty podlegającej zajęciu do konkretnej wysokości zamiast zezwolenia na blokowanie całej kwoty salda na rachunku(-ach) dłużnika wydaje się rozwiązaniem proporcjonalnym, a jednocześnie pozwalającym przeciwdziałać nadużyciom. Kwota ta powinna się opierać na sumie roszczenia zgłaszanego przez wierzyciela (plus należne odsetki i koszty sądowe poniesione przez tego ostatniego). Należałoby rozważyć, do jakiego stopnia przy zajmowaniu środków pieniężnych należy uwzględnić koszty dodatkowe, szczególnie przyszłe odsetki i wydatki wierzyciela związane ze złożeniem wniosku o zajęcie rachunków bankowych i doprowadzeniem do jego wykonania (koszty obsługi prawnej, koszty ponoszone przez funkcjonariuszy organów egzekucyjnych i koszty bankowe).

Pytanie 10: *Czy uważają Państwo, że zajęcie rachunku bankowego powinno ograniczać się do konkretnej kwoty? Jeśli tak, to w jaki sposób taką kwotę ustalić?*

4.2. Koszty bankowe

Należy uznać, że banki ponoszą określone koszty w związku z zajęciem rachunku bankowego i monitorowaniem kwot pozostających na rachunku dłużnika. Należy też uznać, że banki powinny wykonywać czynności związane z zajmowaniem rachunków w ramach spoczywającego na nich obowiązku publicznego i brać na siebie wszelkie wynikające stąd koszty jako część swoich kosztów operacyjnych. Od czasu do czasu banki same występują w charakterze wierzycieli lub wierzycielami są ich klienci, skuteczne zaspokajanie roszczeń leży zatem w ich interesie. Stąd nasuwa się pytanie, czy bankom powinno się płacić za wykonywanie funkcji w zakresie zajmowania rachunków, a jeśli tak, to czy górna granica kwoty, jaka im przysługuje z tego tytułu, powinna być określona na poziomie krajowym czy europejskim. Należy się także zastanowić, czy wierzyciel powinien płacić bankowi przed zajęciem rachunku czy też bank powinien potrącać należną kwotę z zajętego rachunku.

Pytanie 11: *Czy uważają Państwo, że bankom należy płacić za wykonywanie czynności zajęcia rachunku bankowego? Jeśli tak, to czy należy określić górną granicę kwoty, jaka przysługuje im z tego tytułu? Czy wierzyciel powinien płacić bankowi z góry, czy też należną kwotę należy potrącać z salda zajętego rachunku?*

4.3. Zajmowanie kilku rachunków, rachunków wspólnych albo powierniczych

W przypadku gdy wierzyciel chce zablokować jednocześnie kilka rachunków w jednym lub kilku państwach członkowskich, gdyż kwota na jednym rachunku mogłaby okazać się niewystarczająca do zaspokojenia jego roszczenia, rodzi się pytanie, czy i jak ograniczyć kwoty na każdym z zajętych rachunków, tak aby uniknąć zajęcia sumy dwukrotnie lub trzykrotnie wyższej niż kwota należności. Problem jest podobny do sytuacji istniejącej już w niektórych państwach, gdzie dyspozycja wydana w siedzibie głównej banku powoduje zajęcie wszystkich rachunków w lokalnych oddziałach tego banku. Jednym ze możliwych sposobów rozwiązania tego problemu mógłby być przepis nakazujący dokonanie przelewu kwoty należności na oddzielne konto i odblokowanie zajętych rachunków. Należałoby się zastanowić, w jaki sposób tego rodzaju system mógłby działać w przypadku różnych banków i różnych państw członkowskich.

Pojawiają się też wątpliwości dotyczące rachunków wspólnych, np. rachunków na nazwisko obojga małżonków, i rachunków powierniczych, tj. takich, na których właściciel przechowuje środki pieniężne w imieniu dłużnika.

Pytanie 12: *Jeśli nakaz zajęcia ma dotyczyć kilku rachunków, w jaki sposób suma podlegająca zajęciu powinna się rozkładać na każdym z nich?*

Pytanie 13: *W jaki sposób należy przeprowadzać zajęcie rachunków wspólnych i powierniczych?*

4.4. Kwoty zwolnione z egzekucji

W celu ochrony godności i życia rodzinnego dłużnika, należy zwolnić z egzekucji określone środki, szczególnie sumę, którą dłużnik ma prawo zachować dla zaspokojenia podstawowych potrzeb własnych i swojej rodziny. Należy zatem rozważyć, w którym momencie i w jaki sposób określić taką sumę, czy powinien zrobić to sędzia wydający nakaz, organy dokonujące egzekucji czy bank, w którym znajduje się dany rachunek? Czy kwestię tę należy rozwiązywać z urzędu, czy wyłącznie na wniosek dłużnika? Wreszcie jak określić i obliczyć taką kwotę – zgodnie z prawem państwa członkowskiego, gdzie wydano nakaz, zgodnie z prawem państwa członkowskiego, gdzie znajduje się rachunek, czy zgodnie z ujednoczonym systemem europejskim, który musiałby w odpowiedni sposób określić takie kwoty, np. na zasadzie ogólnej lub powiązanej z właściwymi wskaźnikami?

Pytanie 14: *Czy kwestia zwolnienia kwot z egzekucji powinna być rozwiązywana z urzędu w czasie wydawania/wykonywania nakazu zajęcia rachunku, czy też do dłużnika powinien należeć obowiązek wnoszenia ewentualnego sprzeciwu w tej materii? Jak, przez kogo i na jakiej podstawie obliczać kwotę zwolnioną z egzekucji?*

5. SKUTKI NAKAZU ZAJĘCIA RACHUNKU BANKOWEGO

5.1. Wdrożenie

Kiedy sąd w państwie członkowskim wyda nakaz zajęcia rachunku bankowego, pojawia się pytanie, jak go wykonać. Zważywszy na konieczność szybkiego działania i czysto zabezpieczający charakter tego instrumentu, proponuje się, by jego wykonywanie odbywało się terenie całej Unii Europejskiej z pominięciem procedury pośredniej (takiej jak stwierdzenie wykonalności) w państwie członkowskim, do którego taki nakaz jest skierowany.

Konieczne będzie rozważenie sposobów przekazywania nakazu zajęcia rachunku z sądu wydającego nakaz do banku prowadzącego rachunek podlegający zajęciu. Procedura musi zapewniać zachowanie równowagi między interesami wierzyciela, któremu zależy na jak najszybszym przekazaniu nakazu, i interesami dłużnika i banku, tak aby ograniczyć do minimum ryzyko nieuzasadnionego zajmowania środków. Kwestię przekazywania dokumentów za granicę reguluje rozporządzenie 1348/2000⁹, w którym przewiduje się bezpośrednie przekazanie nakazu zajęcia rachunku bankowego z sądu do banku drogą pocztową. Metoda ta już teraz zapewnia stosunkowo szybkie doręczenie orzeczeń sądowych, należy jednak dodatkowo rozważyć zastosowanie środków komunikacji elektronicznej, które jeszcze bardziej przyspieszyłyby proces przekazywania dokumentów. Aby wypracować skuteczniejsze sposoby zamrażania rachunków bankowych, proponuje się, by elektronicznie realizowano wszystkie lub prawie wszystkie etapy procedury zajmowania rachunków: od sądu wydającego nakaz do banku prowadzącego rachunek. Należałoby ocenić, jakie mechanizmy konieczne będą dla zapewnienia odpowiedniego zabezpieczenia procesu przekazywania danych i czy stosowanie podpisu elektronicznego wystarczy do poświadczenia tożsamości i kompetencji organu wydającego oraz zagwarantowania dokładności przekazywanych danych.

Należałoby też rozważyć kwestię terminu, w jakim bank byłby zobowiązany do zajęcia rachunku: czy rachunek byłby blokowany natychmiast po otrzymaniu nakazu, czy po upływie określonego czasu, oraz jak traktować transakcje, których realizacja rozpoczęła się przed doręczeniem do banku nakazu zajęcia rachunku.

Banki powinny być zobowiązane do informowania właściwego organu egzekucyjnego, czy udało im się „przechwycić” jakiegokolwiek środki na podlegającym(-ych) zajęciu rachunku(-ach) dłużnika. Najlepiej, gdyby informacje takie przekazywane były elektronicznie. W tym kontekście należy się zastanowić, jak w trakcie całego procesu zapewnić właściwy poziom ochrony danych i tajemnicy bankowej.

Pytanie 15: *Czy zgadzają się państwo, że w odniesieniu do nakazu zajęcia rachunku bankowego należy znieść procedurę exequatur?*

Pytanie 16: *Jak przekazywać nakaz zajęcia rachunku z sądu do banku prowadzącego rachunek podlegający zajęciu? Ile czasu powinien mieć bank na wykonanie nakazu zajęcia rachunku? W jaki sposób nakaz zajęcia rachunku powinien wpływać na trwające operacje?*

⁹ Rozporządzenie Rady (WE) 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania w państwach członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych; Dz.U. L 160, 30.6.2000, str. 37.

Pytanie 17: *Czy zgadzają się Państwo, że z chwilą otrzymania nakazu zajęcia rachunku, bank powinien być zobowiązany do poinformowania organu egzekucyjnego, czy i w jakim stopniu udało mu się zabezpieczyć środki stanowiące należność dłużnika wobec wierzyciela?*

5.2. Ochrona dłużnika

Z chwilą wykonania nakazu zajęcia rachunku dłużnik będzie musiał być poinformowany o fakcie zablokowania jego konta, uzyskując jednocześnie prawo do wniesienia sprzeciwu lub złożenia wniosku o zmniejszenie wysokości zajętej kwoty. Należy się zastanowić, kto powinien przekazywać dłużnikowi takie informacje. Proponuje się, by oficjalne zawiadomienie przekazywał sąd lub organ egzekucyjny wykonujący dany nakaz. Oczekuje się, że bezpośrednio po zajęciu rachunku banki będą dodatkowo informować o tym dłużnika zgodnie z regułami swoich relacji handlowych z klientami.

Dłużnik musi oczywiście mieć prawo do złożenia sprzeciwu wobec nakazu zajęcia jego rachunku, ale trzeba będzie rozważyć, jaka instytucja byłaby właściwa do rozpatrzenia takiego sprzeciwu – sąd, który wydał nakaz czy sąd w miejscu, gdzie znajduje się rachunek. Trzeba będzie także rozważyć, czy konieczne będzie ujednoczenie podstaw sprzeciwu (np. spłata długu, zadawnienie roszczenia) na poziomie europejskim w celu zapewnienia skuteczności planowanego narzędzia prawnego. Proponuje się, by dopuszczalne podstawy sprzeciwu były różne w zależności od tego, czy nakaz zajęcia rachunku wydaje się na podstawie obowiązującego prawa do egzekucji, czy niezależnie od niego. Proponuje się ponadto, by w sytuacji, kiedy nakaz zajęcia rachunku bankowego wydaje się przed rozpoczęciem postępowania sądowego z powództwa głównego, nakazu takiego nie utrzymywać w mocy, o ile wierzyciel nie złoży w ustalonym terminie (np. jednego miesiąca) odpowiedniego wniosku.

Wreszcie pojawia się pytanie: w jakim stopniu wierzyciel powinien ponosić odpowiedzialność za nieuzasadnione zajęcie rachunku bankowego i czy zakres jego odpowiedzialności należy ujednoczyć na poziomie europejskim, czy też pozostawić w gestii sądów krajowych.

Pytanie 18: *Kiedy i przez kogo dłużnik powinien być oficjalnie powiadamiany o wydaniu i wykonaniu nakazu zajęcia rachunku bankowego?*

Pytanie 19: *Czy nakaz zajęcia rachunku powinien być odwoalny lub wygasać automatycznie w przypadku niewniesienia przez wierzyciela w określonym czasie sprawy z powództwa głównego?*

Pytanie 20: *Na jakiej podstawie i do jakiego stopnia dłużnikowi powinno przysługiwać prawo do wniesienia sprzeciwu wobec nakazu zajęcia rachunku bankowego? Jaki sąd powinien być właściwy do rozpatrywania takiego sprzeciwu?*

Pytanie 21: *Czy zakres odpowiedzialności wierzyciela w przypadku nieuzasadnionego zajęcia rachunku bankowego powinien być ujednoczony na poziomie europejskim, a jeśli tak, to w jaki sposób?*

5.3. Kolejność spłaty uprawnionych wierzycieli

Jeśli kilku wierzycieli ubiega się o kwoty zdeponowane na rachunku bankowym dłużnika, powstaje kwestia kolejności spłaty wierzycieli poza postępowaniem upadłościowym. Niektóre

państwa członkowskie przyznają w takiej sytuacji pierwszeństwo pierwszemu wierzycielowi, który złożył stosowny nakaz w banku, inne stosują zasadę zbiorowego zaspokajania roszczeń podobnie jak w postępowaniach upadłościowych. Należy zatem zdecydować, czy kwestię tę ujednolicić na poziomie europejskim, czy też pozostawić do rozstrzygnięcia zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym prowadzona jest egzekucja. Podobne pytanie pojawia się w odniesieniu do nakazu zamrożenia rachunku bankowego w kontekście postępowania karnego lub administracyjnego.

Pytanie 22: *Czy powinny istnieć europejskie przepisy określające kolejność spłaty uprawnionych wierzycieli? Jeśli tak, to jaką zasadę należałoby przyjąć?*

5.4. „Przekształcenie” w środek wykonawczy

Wierzyciel, który zablokował rachunek swojego dłużnika w drodze nakazu zajęcia, może ostatecznie w wyniku powództwa głównego uzyskać nakaz wykonalny w państwie członkowskim, gdzie znajduje się rachunek, czy to poprzez stwierdzenie wykonalności na mocy rozporządzenia 44/2001, czy też przedstawienie certyfikatu wydanego na podstawie zasad nowych europejskich procedur dotyczących niewielkich i bezspornych roszczeń. Wierzyciel taki będzie dążył do przeniesienia zajętych środków na własny rachunek lub uzyskania środków pieniężnych w inny sposób. Należy zastanowić się, w jaki sposób nakaz zajęcia rachunku bankowego przekształcić w takim przypadku w środek wykonawczy pozwalający na przekazanie zajętych środków na rzecz wierzyciela.

Pytanie 23: *W jaki sposób przekształcić nakaz zajęcia rachunku bankowego w środek wykonawczy z chwilą uzyskania przez wierzyciela nakazu wykonalnego w państwie członkowskim, gdzie znajduje się rachunek?*